

Ekonomi ve Politika Araştırmaları Merkezi
(EPAM) Bülten No:133

Çanakkale Ruhu"; emperyalizmi yenilgiye uğratan Büyük Türk Devrimi'nin ışığıdır, doğuşudur.

"Çanakkale Ruhu"; Mustafa Kemal ATATÜRK gibi düşünmek, Atatürk gibi hareket etmek demektir. Bir milli bilinçtir. Ulusal bir kimliktir.

Bu ruh daima hatırlanmalı ve hatırlatılmalıdır.

Çanakkale Ruhu

Doç. Dr. Fahri Erenel

***Aşağıda yer verdiğim yazıyı geçen yıl bu tarihlerde yayımlamıştım.Bugünün önemini anma konusunda ki sessizlik beni yazıyı tekrar paylaşma ihtiyacını hissettirmiştir.**

1915 yılı, Osmanlı topraklarında okulların mezun vermediği, kimsenin evlenmediği, kendini asla düşünmediği adeta hayatın durduğu, genç, yaşlı herkesin varlığı ve duyguları ile Çanakkale'de olduğu bir yıl olarak tarihte yerini almıştır. Çanakkale'de bombalanan "Aynalı Çarşı"nın adını taşıyan türkü, çekilen acıları, hüznüleri, ayrılıkları, genç yaşta cephede vatan uğrunda solan gülleri hatırlatan 1915 yılının bir simgesi olarak zihinlerimize kazınmıştır. Bu türkü, o zamanın buğulu yüzü olarak bize ulaşan içli bir sesleniş, Çanakkale'yi Çanakkale yapan ruhtur.1915 ruhudur bu ses.

"Çanakkale ruhu" öyle bir ruhtur ki, her türlü etnik ayrışmanın ötesinde, bu coğrafyada olabilmenin bereketini hisseden, birlikte yaşayabilme iradesini ve itibarını isteyen; İslam, Hıristiyan, Türk, Kürt, Çerkez, Arnavut herkesin ortak bir ruhudur.

Bu ruhu, sadece askeri açıdan görmemek gerekir. Türk Milleti'nin cesareti'nin, azmi'nin, vatanseverliği'nin birleşimidir bu ruh. Gemilerin bordalarına yazdıkları "Harem'e", "İstanbul'a" gibi ifadelerle Çanakkale önlerine zafer çıgıllıkları atarak gelen, Galata Kulesi'nin toplarına dayanamayacağını, denizin şarap rengine dönüşeceğini şiirleri ile ifade eden zihniyetin çarparak parçalandığı ruhtur Çanakkale ruhu.

Ömer Seyfettin,1917 yılında yazdığı "Çanakkale'den Sonra "adlı eserinde bu ruh halini anlatır. "Ey Anne! Ağlama" diye seslenen kahramanların, eşine yazdığı mektupta "Ruhuma bir mevlit okutmak vicdanınıza kalmıştır. Kendim için bir şey istemiyorum. Şehitlik bana yeter diyen" Üsteğmen Zahit'in ruhudur Çanakkale Ruhu.

Cevat Paşa'nın hatıralarında anlattığı "Rumeli Mecidiye Bataryası düşman gemilerinden yapılan bombardıman neticesinde suskunluğa gömülmüştü. Durumu yerinde görmek için bataryaya geçtim. Bir top hariç diğerleri kullanılmaz hâle gelmişti ve personelin çoğu şehit olmuştu. Yaralı bir erin yanına yaklaşıp sordum: 'Evladım yaralı mısınız?', 'Hayır kumandanım.' dedi. Dikkatli bakınca bu erin gözlerinin görmediğini fark ettim. 'Evladım, gözlerin...' dediğimde, o fedakar vatan evladı şöyle söyledi: 'Dert etmeyin, gözlerimi, göreceklerimi

gördükten sonra kaybettim." Bu vatan evladının gördüm dediği, İngiliz Zırhlısı Queen Elizabeth'in sulara gömülmesidir." diyebilen kahramanların ruhudur Çanakkale ruhu.

"Avrupa'da hiçbir asker yoktur ki, Türklerle mukayese edilebilsin. Almanların müdafaada gayet iyi oldukları kabul olunabilir. Fakat siperlerde onlar dahi Türklerle kıyas edilemez. Misal olarak Gelibolu'yu zikretmek isterim. Orada bizim gemi ateşlerimizle büyük zayiata uğrayan kıtalar, Türk olmasalardı. Yerlerinde kalamaz ve derhal değiştirilirlerdi. Halbuki, Türkler, bütünmuharebe müddetince yerlerinde kaldılar." şeklinde General Tawshend'e açıklama yaptıran ruhtur Çanakkale Ruhü.

Bir Fransız entelektüel, Çanakkale Savaşı sırasında Trakya'da dolaşmaktadır. Ordusu, en zor zamanında böylesine müthiş bir direniş sergileyen bir milletin cephe gerisinde ne yaptığını, nasıl yaşadığını merak etmektedir. Yolu bir kenar mahalleye düşer. Sokakta üç çocuk görür, üstleri başları perişandır. Kıyafetleri çeşitli çuvallardan uydurulmuştur. Neşe içinde oynayan çocuklarla konuşmak ister. Öğrenir ki; babaları cephededir. Tam o sırada kenardaki ha yıkıldı ha yıkılacak şekilde duran bir kulübeden çilesi yüzüne heybet olarak vurmuş epeyce yaşlı bir kadın çıkar. Ve çocuklara doğru seslenir: "Cihangir, Gazanfer, Muzaffer! Oğlum, çorba yaptım gelin için!" Fransız aydını, o heybetli Anadolu ninesinin haykırdığı isimleri birer birer aklından geçirir ve "En mağlup zamanında bile çocuklarına Cihangir (Cihanı fetheden), Gazanfer (Kükremiş arslan) ve Muzaffer (Zafer kazanan) ismi veren bir millet asla mağlup olamaz!" der. Ninenin haykırışındaki ruhtur Çanakkale (<https://www.batitrakya.org/yazar/eyup-haciyakup/canakkale-ruhu-birlestirir.html>).

18 Mart 1915 Perşembe günü, gururları ve kibirleri silahlarından daha güçlü olan İngiliz – Fransız donanması, Boğaz önlerinde belirmeye başlar. 18 büyük zırhlı, 14 torpido ve korvet ve 6 denizaltı, üç saf halinde Çanakkale Boğazına girerler. Onlar bir saate kalmaz boğazı geçeriz diye düşünmüşlerdir. Hatta Londra, İstanbul'daki Amerikan Büyükelçisine üç gün sonrası için buluşma randevusu bile vermişlerdir. Ve birdenbire Türk tabyalarından ateş başlar. Başlarında yürekleri iman ve vatan sevgisi ile dolu Mehmetler vardır. Müttefikler tam 6 saat 45 dakika boyunca 506 top ateşi gerçekleştirirler. Başka bir hesapla Türk sahillerine 12 bin 650 mermi ve gülle atmışlardır. Türk topları eski, 1894 model, tamir görmüş savaş vasıtalarından başka bir şey değildir. Ancak savaşın dördüncü saatinde İngilizlerin efsanevi savaş gemisi Ocean ve Irrestible ile Fransızların meşhur Bouvet zırhlısı Türk top ve torpil isabetleriyle Çanakkale'nin derin sularına gömülür. Bu beklenmeyen yenilgi üzerine İngiliz Amirali Robeck, saat 16.00 sularında geri çekilme emrini verir. Ve 1915 yılında Edirne'den Ardahan'a, Yozgat'tan Diyarbakır'a şehitlerin kanlarıyla tarihe şu cümle altın harflerle kazınır. Çanakkale Geçilmez...İşte bu cümleyi tarihe yazdıranların ruhudur Çanakkale (<https://www.bayburtpostasi.com.tr/canakkale-zaferi-ve-canakkale-ruhu-makale,2392.html>).

Çanakkale'yi değerler çatışması temelinde ele alan, İngiliz düşünür A. Toynbee'ye göre Çanakkale; Avrupa'nın, Viyana kuşatmasına bir cevabıdır: "Batı, Osmanlının Viyana kuşatmasına ancak 232 sene sonra (1683-1915) cevap vermeye cesaret edebilmiştir" der. Ancak, batının unuttuğu bir şey vardır. Küllerinden doğan bir ruh. İşte batının bilmediği bu ruhtur Çanakkale'yi Çanakkale yapan (<https://docplayer.biz.tr/amp/56946203-Canakkale-uzerine-dusunceler.html>).

Çanakkale Kumkale ve oradan Kanal Cephesinde savaşıyan İstanbullu Başçavuş Ali Kemal, İngilizlere esir olarak Kıbrıs'taki esir kampında tutulurken, harp hatıralarını yazar. Ali Kemal, İstanbul'u, "kiblegâh-ı İslâm" olarak görmektedir. O, ilk kara çıkartması sırasında Fransızların saldırdığı Kumkale tarafındadır. Bazı cümleleri şöyledir: "Kumkale meselesi 25 Nisan 1915 Pazar günü oldu. Bendeniz de dâhil olduğum halde biner mevcutlu iki tabur dört cebel topuyla harbe iştirak ettik. Düşmanın kuvveti kırk bin. Bundan maada denizde bulunan gemileri ve mitralyöz (topları) ile on iki saat tahammül edemediler ve gemilere kaçtılar. Askerlerimiz süngü ile gemilere hücum etti. Deniz mâni oluyor idi. Hatta o esnada düşman tarafından kendi birliklerine telsiz telgrafla "mermileri bitti, Türkler gemilere süngü ile hücum ediyorlar, ne yapacağız?" diye sordurtan ruhtur Çanakkale (<https://docplayer.biz.tr/amp/56946203-Canakkale-uzerine-dusunceler.html>).

Liman von Sanders, "Türkiye'de Beş Sene (Fünf Jahre Türkei) adlı hatıratında, askerlerin harp malzemesi yönünden, İngilizlerden ganimet alma yoluna gittiğini, zaten az olan kum torbalarını da yamalık olarak kullandığını anlatmaktadır. Türk askerinin kıyafetinin kötü olduğundan Avustralyalı yazar da bahseder. "Kalitesiz olan kıyafetlerini, yırtıkları yamamak ve açılan yerleri dikmek amacıyla kum torbalarının bezlerini keserek düzeltiyorlar. Neredeyse hiçbirinin düzgün bir ayakkabısı yok. Ayakkabılarını esir alınan müttefik askerlerinden ganimet olarak temin ediyorlar". Bir başka tanık, Mehmetçiğin, matarasının da olmadığını anlatır. Çanakkale'de siper harbi devam ederken, Tanin gazetesinin başyazarı Hüseyin Cahit, Enver Paşa'nın daveti ile siperleri gezenlerdendir. Keşan'dan Bolayır'a inen dar şose'nin üzeri, asker kaynamaktadır. Yalnız Hüseyin Cahit, "Mehmetçiklerin hepsinin elinde bir bira şişesi görmek beni şaşkınlık içinde bıraktı" der. Sebep sonra anlaşılır. Mataraları olmadığı için, askerlerin eline, bira şişeleri verilmiştir. İngiliz generali C. F. Aspinall-Oglander' göre, Zığındere'de Türk askerine, "cephane kıtlığı"ndan dolayı, "günlük iki mermiden fazla sarf edilmemesi hakkında tebligat" yapılmıştır. (<https://docplayer.biz.tr/amp/56946203-Canakkale-uzerine-dusunceler.html>).

Çanakkale Savaşı'nın cereyan ettiği sıralarda Gelibolu'daki askerlerin yiyecek durumları hakkında Liman von Sanders olumsuz ifadelerde bulunmaktadır. Buna göre öncelikle var olan yiyecek maddelerinin nakli "büyük zorluklar" altında gerçekleştirilebiliyordu. Tren ve kara yolu bağlantısının yetersizliğinden ve kamyonun olmamasından dolayı "deve yolları", "mekari kolları" ve "öküz arabaları" kullanılıyordu. Bu çok zor şartlar altında "günde birkaç ton" yiyecek ancak nakledilebiliyordu. Asıl nakliyat deniz yoluyla oluyordu. Genel durum hakkında ise şunları yazmaktadır: "Zavallı Türkler, inşa edecekleri sahra istihkâmâtı için muhtaç oldukları alet ve edevatı çoğunlukla düşmandan ganimet olarak almaya mecbur kalıyorlardı. Çünkü elde çok az kazma ve kürek vardı. Korunaklar için gerekli ahşap ve demir malzemesi daha o vakit düşman mermileriyle tamamen harap olmuş köylerden sağlanıyordu. İhtiyaca yetecek kadar bile kum torbası tedarik edilemiyordu". Yine von Sanders'in anlattığına göre, İstanbul'dan gelen kum torbalarının askerlerin "tamamen yırtılmış askeri elbiselerini yamamak" için kullanılması "tehlikesi" de baş göstermeğe başlamıştır (<https://belleten.gov.tr/tam-metin/279/tur> Aralık 2016, Cilt LXXX - Sayı 289).

Carl Mühlmann da gerek yiyecek sıkıntısı ve gerekse askerlerin buldukları ortamlar hakkında benzer şeyleri gündeme getirmektedir. Askerin yiyecek stoklarının "fazla" olmadığını belirterek "açlığın" âdeta her yerde kol gezdiğini iddia etmektedir. Askere dağıtılan porsiyonların ve tayınların genellikle "azaltılmak zorunda" kaldığını söyleyerek devamında şunları anlatmaktadır:

“Yemeğin hazırlanması ve yapılması son derece ilkel, sahra mutfakları yoktu. Cephenin çok gerisindeki açık mutfak tesislerini düşman denetiminden gizlemeye çalışıyorlardı. Siperlerden geçilerek sağlanan uzun taşıma sonucu yemek, -çoğu kez bir lapa, koyun etiyle pişirilmiş olan pirinç, sebzeden ve birkaç et parçasından oluşuyordu- acıkmış olan siperdeki savaşıllara soğumuş olarak ulaşılabiliyordu. Yeniden ısıtılması ancak karanlık basınca söz konusu oluyordu; çünkü çıkan duman, düşmanın ateşini üzerine çekiyordu. Bunlar ağır muharebelerde zaman zaman diğer cephelelerde de katlanılması gereken durumlardı. Alman askerinin alışlagelmiş telakki ettiği sosyal tesisler, Gelibolu’da mevcut değildi. Böylece yetersiz beslenmede ve yetersiz donanımda sıhhiye hizmetinin güçlkle yürütüleceği açıktır. Hastaların sayısı çok yüksekti ve askerî hastahaneler tıklım tıklım dolmuştu. Sıcak ve kuru yaz, birliklerin sağlığını olumsuz bir biçimde etkiliyordu” (<https://belleten.gov.tr/tam-metin/279/tur> Aralık 2016, Cilt LXXX - Sayı 289).

Kannengiesser’in Gelibolu’daki günlük hayat şartları hakkındaki tespitleri yukarıdakilerle fazlasıyla örtüşüyor. Ona göre, Türk askerlerinin “konaklama ve diğer ihtiyaçları gülünç olacak kadar azdı.” Türklerin, bir battaniyeyi veya şilteyi toprağın üzerine sererek uyduklarını belirten yazar, günlük iâşe hakkında da aynı şekilde olumsuz iddiaları gündeme getirmektedir. Buna göre askerın günlük olarak yanında bulundurduğu porsiyonu “bir parça ekmek” ve “birkaç zeytin”den ibaretti. Devamında şunları anlatmaktadır:

“Sabahları un çorbası verilmekteydi. Öğle ve akşam yemeklerinde de yine yağlı ama bazen etli çorbaya devam edilirdi. Erzak azlığında başyemek bulgur pilavıydı.” Erzak azlığının nedeni ise, İngilizlerin erzak taşıyan gemiyi batırmalarıydı. Devamında zikrettiği Balkan Savaşı’na katılan askerlerin Çanakkale Cephesi’ndeki erzak durumunu mukayesesi önemlidir. Buna göre, Balkan Savaşı’ndan sağ çıkan “karınlarını otla doyurmak zorunda kaldıklarını ve açlığın, düşman kurşunundan da daha korkunç olduğunu, hatırlayanlara göre, “Evet, bu tam bir savaş değildi, evet her gün yemeğimizi de yiyorduk (<https://belleten.gov.tr/tam-metin/279/tur> Aralık 2016, Cilt LXXX - Sayı 289)

Yokluğa, eksikliğe rağmen canlarını verenlerin,sonuna kadar mücadeleye devam edenlerin ruhudur Çanakkale

Carl Mühlmann da Türk askeri hakkında çok olumlu tespitler dile getirmektedir. Öncelikle askerlerin içinde buldukları olumsuz şartlara temas ederek, “yeterli beslenme” imkânı bulamayan askerlerin durumu hakkında, “iyice zayıflamış olan vücutları ve çökük yanaklı yüzleri içinde buldukları durumu anlatıyor”, tespitini yapmaktadır.Mühlmann hatıratının ilerleyen sayfalarında Çanakkale’de savaşılan Türk askerlerinin, “sağlıklı, randımanlı ve iyi bir durumda yaşatacak olan her türlü sosyal yardım teşkilatından” mahrum olduğunu iddia ederek şunları yazmaktadır:

“Yetersiz besin almış, haşerelere boğuşan, güneş çarpmasına karşı korumasız, kum fırtınalarından, yağmur ve soğuktan müteessir olarak Türk insanı, gündüz ve gece savaşta en ön hatta alınmış; avcı hendeğinde, -yine de yakınmadan ve homurdanmadan- sorumluluğunu yerine getiriyordu. Bu ağır sınama döneminde Türklerle birlikte hareket eden herkes, bu sessiz kahramanlık karşısında sınırsız saygı ve hayranlık duyar ki, o dürüst Anadolu insanına karşı bu duyguyu düşmanına bile esirgemeyecektir. Burada, diğer kültürlü uluslar tarafından kuşkusuz gözlemlenen ama ruh dünyalarında kavranamayan bir “dine kendini adayış” Türklerde açığa çıkmaktadır ve bu; aynı şeyin başka hiçbir ulusa benzer ölçüde görülemeyeceği bir ruh halidir.

Her halükârda Türk insanı gücünü bu özelliklerinden almaktadır” (<https://belleten.gov.tr/tam-metin/279/tur> Aralık 2016, Cilt LXXX - Sayı 289).

Kannengiesser’in Türk askerleri hakkındaki tespitleri fazlasıyla olumludur. Türklerin daha öncesinde “çok az” eğitilmelerine rağmen, “kahraman, güvenilir ve yiğit” olduklarına inanmaktadır. Devamında şu tespitleri yapmaktadır:

“Son derece yetenekli ve kararlıydılar. O, kayıtsız ve şartsız komutanının takip ediyor ve düşmanın önüne atılıyordu. Ona göre, “Allah böyle istiyordu.” Taburların savaşa girmelerinden az önce obüs sesleri altında, Alay İmamı durur, kural ve usule göre bir konuşma yapardı. Bunun gerçekten başka bir etkisi olurdu”.

Gelibolu’daki savaşlara Temmuz 1915’ten itibaren iştirak eden Alman istihkâmcı Horaczek, cephedeki Türk askerlerini tasvir ederken, bunların “çocuksu fanatik inanç”a sahip olduklarını ve bu inancın, harbin kazanılmasında önemli bir işlev gördüğünü iddia etmektedir. Bu inancın, “bütün bir halkı nasıl kuvvetlendirdiğini” her gün gördüklerine belirterek şunları söylemektedir:

“Tereddüt etmeden vatani için ölmeyi herkesten isteyen bu iman olmadan, Çanakkale ve Türkiye kayıp edilirdi. Türkler, birbirinden ayrı on binlerce kilometreden oluşan üç savaş meydanında inanılmaz iş başardılar. Özellikle de kuvvetli Anadolu Türkleri, ölümden korkmadan, soğukkanlı, tutkulu ve emin bir şekilde askerî görevlerini yerine getirdiler. Bu ruh bir günde gelişen bir ruh değildir. Medeni olunmakla ruh kazanılmaz. Kazandırılır. Ya şehit ya gazi ol diyerek evlatlarını vatan için savaşa gönderen Annelerin kazandırdığı ruhtur Çanakkale Ruhü.

Çanakkale’de Anzak kolordu kuvvetlerine karşı koyan 27. Alay ile birliklerine takviye olarak gelen 57. Alay’ın iki taburu da şehit olmuş, ancak taarruz hâlinde olan Anzak kuvvetlerini durdurmuşlardı. Çarpışmalar, siper muharebelerine dönüşmüştü. Muharebe bu minvalde devam ederken gece bastırdı. Son kalan tabur ile ertesi sabah için hücum emrini alan 57. Alay kumandanı şu anda mezarının bulunduğu Bombasirtü güney eteklerinden aşağıya baktığında o sisli Nisan sabahı arazide yayılmış küme küme beyazlıklar gördü ve tabur kumandanını çağırıp sordu:

“-Bunlar nedir, evlâdım?”

“-Kumandanım! Onlar fecre az bir zaman kala emriniz ile hücumla geçecek olan erlerimizin iç çamaşırlarıdır.”

Her bir vatan evlâdı şehit olmak için yıkanmış, temiz çamaşırlarını giymişti... İşte şehitliğe böylesine hazırlanıp vatana fedâ olan bu temiz yiğitlerdir ki, Çanakkale Karma Kolordu İngiliz Kumandanı General William Birdword’a:

“Türk askeri kadar vatani için gözünü kırpmadan ölen, savaş anında müthiş bir cesaretle fırtınalar estiren, yaralı düşmanını sırtında taşıyarak onu ölümden kurtaran bir asker yeryüzünde görülmemiştir.” dedirtmişlerdir.

Ünlü Fransız yazarı Pierre Loti'nin Çanakkale savaşıyla ilgili olarak kaydettiği hatıra dikkat çekicidir.

18 Mart'ta batan Fransız gemilerinden 20 kişilik bir denizci sâhile çıkmaya muvaffak oldular, ama karaya ayak bastıkları anda Türk askerlerini de karşılarında buldular. Ben bu gruptan Teğmen Andre Lemoine ile daha sonra Paris'te karşılaştım. Bana dikkat çekici şu hikâyesini anlattı:

“Sahile çıktığımız vakit bitkindik. Bir taraftan üzerimizden akıp geçen mermiler, diğer yandan mayınlar... Korkulmayacak gibi değildi. Üstelik şimdi kızgın düşmanla da karşılaşmıştık. Bizi aldılar, ilerideki tepenin hemen ardındaki bir kulübeye götürdüler... İçlerinde subay yoktu... Üzerimizdeki ıslak elbiseleri çıkardık. Bize kaputlarını verdiler... Sobanın başında ısındık. Az bir zaman sonra ekme ve azık getirdiler. Kendilerinin tayınları olduğu belliydi. Karşılıklı yedik... Çorba ikram ettiler... Düşman değil, müşfik kurtarıcılar gibi davranıyorlardı. Daha sonra bizi aldılar ve Tekirdağ'a götürdüler. Türklerin bu büyüklüklerini unutamam.”

Clausewitz, “Savaş Üzerine” adlı eserinde “manevi değerler(güçler) savaşın en önemli unsurlarından biridir. Bunlar savaşın ruhudur, onun bütün varlığına yayılırlar “der. Clausewitz, eserinde manevi güçleri; komutan'ın yetenekleri, ordunun savaşkanlığı ve ulusal duyguları olarak tanımlar ve üçü arasında bir kıyaslama yapılamayacağını da belirtir. Napolyon ise “Harp bir strateji meselesi olmaktan ziyade psikoloji meselesidir. Maneviyat harbin yarısını kazandırmaya kafidir” diyerek manevi gücün maddi güce üstünlüğünü ifade etmiştir. Mustafa Kemal Atatürk ise bu ruhu, Çanakkale Zaferi üzerinden şu şekilde anlatmaktadır. “Çanakkale Zaferi, Türk askerinin ruh kudretini gösteren şayanı hayret ve tebrik bir misaldir. Emin olmalısınız ki, Çanakkale Muharebelerini kazandıran bu yüksek ruhtur”

Manevi değerleri savaş ortamında harekete geçirmek liderlerin işidir. Osmanlı Ordusu'nun avantajı bu ruhu aşıl原因abilecek subay kadrosuna sahip olmasıdır. Cephelerde tecrübe kazanan, Mehmetçikle aynı şartları paylaşan kadro. Ve elbette Mustafa Kemal Atatürk. Anadolu insanını birbirine kenetleyen milli ruhu ateşlemiştir Mustafa Kemal Atatürk. Atatürk olmadan Çanakkale'nin anlatılması zordur. Verdiği ve uygulattığı kararların askeri okul eğitimlerinde karşılığı yoktur. Öngörü, tecrübe, analiz ve sezginin karışımıdır bu kararlar. Çanakkale'yi zafer haline getiren, sıradan verilen kararlar olmamıştır. “Size taarruzu değil, ölmeyi emrediyorum” emri gibi kararlardır Çanakkale'yi zafer haline getiren.

Savaşlarda zaferle yenilgi arasında kıl kadar bir farkın kaldığı zamanlar olur ki bu zamanlarda askerliği bir sanat olarak düşünen ve insanların duygularına hitap eden doğal liderlerin manevraları devreye girer. Çanakkale'de bu yaşanmıştır. O doğal lider Mustafa Kemal olmuştur. Mustafa Kemal, Çanakkale'de doğmuştur denilebilir. Olayları olduğu gibi kabullenmeyen ve olması gerektiği gibi düşünen genç ve birikimli bir subaydır Mustafa Kemal. Çanakkale Zaferi, Mustafa Kemal'in özlediği anların portresidir.

Çanakkale Geçilmez.

18 MART

ÇANAKKALE ZAFERİ

- ➔ İlk çıkarma noktaları (25 Nisan 1915)
- ➔ İkinci çıkarma noktaları (6-7 Ağustos 1915)
- ⊖ Müttefiklerin ana hedefleri (25 Nisan 1915)
- ⊖ Müttefiklerin ana hedefleri (6-7 Ağustos 1915)
- ⬇ Çıkartma sahilleri
- Yoğun siper savaşları
- Denizaltı ağı
- ☀ 18 Mart'ta batan gemiler
- ☒ Hasar gören Türk tabyaları
- Türk Tabyaları
- ⋯ Türk mayın hatları
- Müttefiklerin geldiği son nokta
- ⋯ İngiliz kuvvetleri manevraları
- ⋯ Fransız kuvvetleri manevraları
- Türk Siperleri
- Müttefik Siperleri

İngiliz Karakol Kuvvetleri

- Queen Elizabeth 1
- Agamemnon 2
- L. Nelson 3
- Inflexible 4
- Prince George 5
- Triump 6

- Charlaigne 1
- Suffren 2
- Gaulois 3
- Bouvet 4
- Suiftsore 5
- Majestic 6
- Vengeance 1
- Ocean 2
- Albion 3
- Irresistable 4

FRANSIZ KUVVETLERİ

İNGİLİZ KUVVETLERİ

18.03.2022

Kaynak: Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/27427>

Yüzbaşı Mehmet Tevfik Bey'in 31 Mayıs 1915'te anne ve babasına yazdığı mektup, iki hafta sonra şehit olur

- *“Sevgili peder ve valideciğim, gözbebeğim olan zevcem Münevver ve oğlum Nezihciğimi evvela Cenab-ı Hakk'ın, sonra sizin himayenize emanet ediyorum. Onlar hakkında ne mümkün ise lütfen yapınız. Oğlumun tâ'lim ve terbiyesine siz de refikamla birlikte lütfen gayret ediniz. Servetimizin olmadığı malumdur. Mümkün olandan başka bir şey isteyemem, istesem de pek beyhudedir. Refikama hitaben yazdığım kapalı mektubu lütfen kendi eline veriniz. Fakat çok müteessir olacaktır, o teessürü azaltacak şekilde veriniz. Ağlayacak, üzülecek tabii; teselli ediniz...” (Pazartesi, 31 Mayıs 1915)*

20.03.2022

Fahri Erenel

94

- 25 Nisan 1915 günü Gelibolu Yarımadası'nda şehit düşen Yüzbaşı Yusuf Kenan Bey ile eşi Zehra Hanım arasındaki aşkı ve savaşın acılarını gün yüzüne çıkaran asırlık mektuplar, ***Gelibolu Mektupları 1912-1915, Ruhum, Sevgili Beyim!*** adlı kitapta bir araya getirildi. Yusuf Kenan şehit olduğunda 34 yaşındaydı. **2 çocuğunun olduğu Zehra Hanım ise bir daha evlenmedi ve 60 yaşında vefat etti.**

•

20.03.2022

Fahri Erenel

95

Gelibolu Mektupları 1912-1915, Ruhum, Sevgili Beyim!

- “İki gözüm, Zehracığım,Ruhum!

*Bu güne kadar size birkaç mektup gönderdim. Fakat zarflar açık olarak gittiği için bir şey yazılamıyordu. Buradan başka bir vasıta bulmak da müşkil olduğundan bi’z-zarure (zorunlu olarak) posta ile gönderiyorum. İki gözüm, Dersaadet’e sipariş ettiğim çarşaf el’an (henüz) gelmedi mi? Ben o vakitten beri Dersaadet’e mektup yazamadım. Eğer siz vakit bulur da yazarsan fena olmaz. Ve hem de çarşaf meselesini sual edersiniz. **Bundan başka posta ile gönderdiğim on beş lira da zannedersen henüz vasil olmadı. Bunun için de çok canım sıkılıyor. Adeta size karşı yalancı çıkmış oluyorum.**” (28-29 Mart 1915)*

20.03.2022

Fahri Erenel

96

Çanakkale Savaşları’na subay adayı iken katılan Mehmet Fasih Bey’in siperlerde yazdığı günlük, savaşın kanlı yüzünden, günlük yaşama ışık tutuyor. Günlük, **Çanakkale 1915 – Kanlısirt Günlüğü** adı ile yayımlandı.

Mehmet Fasih Bey Korgeneralliğe kadar yükselir, 1964’te vefat eder.

- *Ah! Ben “Bu askerlik mesleği kolay. Bunların aldıkları para pek çok” diyenlerin bu çamur üzerinde bir gece yattıklarını görsem. Acaba onlar yine böyle söylerler mi? Hiç zannetmem. Çünkü yaşım 21, fakat saçım sakalım ağardı. Bıyıklarım ak düştü. Suratım buruştu ve vücudum çürüdü. Artık eskisi gibi mesaibe (felaketlere) ve şedaide (sıkıntılara) tahammül edemiyor müteessir oluyorum. Çünkü Osmanlı ordusunda zabıtlık demek, evvela bombalara tahammül demektir.”*

20.03.2022

Fahri Erenel

99

12 Ağustos 1915'te sabah saatlerinde İngilizler'den ele geçirilen bir sipere giren Türk askerleri, İngilizler'in kahvaltı için kurdukları sofralarının üzerine gelmişlerdi. Yedek Subay İsmail Hakkı Sunata *Gelibolu'dan Kafkas'lara* kitabında şahit olduğu olayı şöyle anlatmıştı:

- *Şu İngilizler de çok akılsız ve ihtiyatsız. Bilmedikleri bir ülkede, dere içinde, sabah kahvaltısı için sofraya kurmuşlar. Reçeller, bisküviler, şekerler, çikolatalar, yağlar, peynirler, çatallar, peçeteler. Hele peçeteler, halis ketenden. Kahvaltıda ansızın basılmışlar. Kaçamamışlar. Yahut kaçmamışlar. Birkaçı ölmek üzere. Ne feci. Artık ölmek, öldürmek aklıma gelmedi. Esir almak lazım. Askerlerin gözü dönenlerine bir iki sopa. Öldürmeyi önledim. Ötekilerin silahlarını zaten almışlardı. Sağ kalan üçünü, hemen ufak bir kağıda 'esir' diye yazarak, yanımdaki askerlerden ikisi ile gönderdim. Ölenlerin üzerini arattım. Birkaç harita buldum. Dört harita. Bir adet hatıra defteri. **Bir fotoğraf. Fotoğrafa çok üzüldüm. Bir delikanlı ile İngiliz kızının resmi. Ne acı şey...***

20.03.2022

Fahri Erenel

100

Alman Albay Hans Kannengiesser'in, *Çanakkale'de Türklerle Beraber* kitabından bir alıntı:

- *“Yarbay Mustafa Kemal Bey, şimdi Türkiye'nin Cumhurbaşkanı olarak tüm dünyada tanınmaktadır. Ben o gün zaten ondan çok etkilenmiştim. **Açık fikirli, güçlü ve ne istediğini bilen sakin bir adamdı. O dışarıdan herhangi bir koruma olmaksızın veya görüşleri için tasvip, izin ve icazet olmaksızın bulunduğu yeri uyandırıyor ve diriltiyordu. Dolayısıyla az da konuşur ve sevimsiz de olmadan geriye çekilerek kendisini muhafaza eder ve beklerdi. Vücut yapısı bana çok mukavim görünmüyordu, fakat hırçındı. Sırım gibi sert ve yedi canlı enerjisiyle kuvvetlendirilmiş vücudu, birliklerinde apaçık görünmekteydi.**”*

20.03.2022

Fahri Erenel

101

Ali Reşat

20.03.2022

Fahri Erenel

97

Ali Reşat

- 19 Ağustos 1915 tarihli Berliner Illustrierte Zeitung isimli Alman dergisine, savaşla ilgili izlenimlerini yazan Vollmoeller'in haberine göre çocuğun adı Ali Reşat. Ali'nin babası, Balkan Savaşı'nda bir Makedonya alayında yüzbaşısıdır ve şehit düşer. Annesi ve kardeşleri, Sırp tarafından katledilir. **Bu katliamdan kurtulan Ali Reşat, kaçanlarla beraber Trakya'ya gider ve askerlerin arasına katılır. Yaklaşık 20 ay askerlerle kalır.** Daha sonra yolu onlarla birlikte Çanakkale'ye düşer. Komutanı onun, Nisan ayındaki bir saldırıda, her iki bacağında ve bir mermiyle de ciğerinden yaralandığını, bundan dolayı 4 hafta cepheden uzak kaldığını da anlatıyor haberde. **Dergide ayrıca Çanakkale'ye gelen George Lebrecht isimli çizerin kara kalem resmi Ali Reşat'a benziyordu. Üstelik 1945 yılında hayatını kaybeden Lebrecht, yaptığı bu resmin altına Ali Reşat diye not düşer.**

20.03.2022

Fahri Erenel

98

Barışta Çocuklar Babalarını, Savaşta ise Babalar Oğullarını Gömerler **Doç. Dr. Fahri Erenel**

Bir insanlık tradejisi olan savaş hangi nedenle yapılırsa yapılsın savaşın içinde ve yakınında olan herkes için kan, gözyaşı ve felaket demektir. Teknolojideki gelişmeler, savaşın çeşitli isimlerle geçirdiği dönüşüm, asimetrik tehdit bu felaketi daha da arttırmaktadır. Ortaya çıkardığı sonuçlar itibari ile romanlara konu olan savaşın çeşidi ne olursa olsun tarihsel süreç içinde içeriğinde fazla bir değişiklik olmadığını görüyoruz.

Tolstoy, Savaş ve Barış adlı romanında Napolyon Savaşlarını ve onun getirdiği yıkımı büyük çöküntüyü eşsiz bir ustalikle anlatmıştır. Bu eserdeki temel kahramanlar ve diğer kişiler insan ruhunun, insan karakterinin olumlu-olumsuz hemen bütün yönlerini simgelerler. Ernest Hemingway İspanya İç Savaşının insan ruhunu derinden yaralayan büyük dramını ortaya koymuştur. Ünlü Fransız düşünürü Ernest Renan da savaşın gerçek mağlupları sadece ölümlerdir" der.

"Savaş Üzerine" adlı eserin yazarı Prusyalı General Clausewitz savaşı bir bukalemun'a benzetir. Bulunduğu ortama uyum sağlayan bukalemun'un sadece dış görünüşü değişmekle birlikte doğasında bir değişim olmamakta, yani doğası sabit kalmakta ancak niteliği değişmektedir. Bukalemun örneğinde olduğu gibi savaşın da niteliği değişmekte ancak doğası sabit kalmaktadır.

Geçmişte ve günümüzde olduğu gibi gelecekte de konvansiyonel savaşların var olacağı her zaman ihtimal dâhilindedir. Rusya-Ukrayna Savaşı bunun bir örneğidir.Ünlü fizikçi Albert Einstein'ın "3'üncü dünya savaşının hangi silahlarla yapılacağını bilmiyorum ama 4'üncü dünya savaşı taş ve sopalarla olacak" ifadesi bu olasılığı destekler görünmektedir. Dolayısıyla bundan sonraki dönemlerde hibrit savaş gibi yeni savaş türlerinin devletlerin tek savaş yöntemi olacağı yönündeki düşüncenin doğru olmayacağını söyleyebiliriz. Ancak eski savaşların doğasının sabit kalmakla birlikte niteliklerinin de değiştiğini kabul etmek durumundayız.

1 nci Dünya Savaşı'nın en uzun ve kanlı savaşlarından biri olarak tarihe geçen, adına filmler yapılan Fransa ile Almanya arasında ki 1916 yılında yapılan Verdun Muharebesi yaklaşık 300 gün sürmüştür. Savaşta 40 milyon top mermisi kullanılmış, 300 binden fazla kişi hayatını katbetmiştir. Verdun Muharebesinde kullanılan mühimmat yoğunluğuna atfen "Silah fetheder, asker işgal eder!" sözüdür.

"Soğuk Savaş" terimi ilk defa 1945'te ünlü İngiliz yazarı Georg Orwell tarafından kullanılmıştır. Orwell, Sovyet Birliği'nin ve ABD'nin dünya görüşleri, sosyal yapıları ve aralarında henüz ilan edilmemiş savaş halini göstermek için bu terimi kullanmıştır. Orwell, 1948 yılında yayınladığı 1984 adlı eserinde Büyük Ağabey (Big Brother) kurgu karakterinin ağzından "Savaş Barıştır" (War Is Peace) diyerek, aslında olacakların en iyi habercisi olmuştur.

Bu sözler savaşı dünya üzerinden silmenin asla mümkün olmadığını göstermektedir. Soğuk Savaş sonrası Avrupa'nın içinde gerçekleşmekte olan savaş, savaşı kategorilendirmek maksadıyla yapılan çalışmalarında anlamsızlığını bir kez daha ortaya koymuştur. Savaşı nesillere ayırmak, birleşik savaş, sınırsız savaş vb adlarla adlandırmak belki tarihe bir görüş olarak not düşmek açısından faydası olabilir. Ancak, bunun bir ülkenin savaşa hazırlanmasında ana faktör olmayacağını son savaş veya çatışmalar göstermektedir. Bu tür adlandırmaları ilgili

ülkenin savaş doktrini olarak düşünmek daha uygun olabilir.Rusya Genelkurmay Başkanı Gerasimov'un ortaya attığı hibrit savaş konusunu yeni bir düşünce olarak ele alarak bu kavram üzerine fikir üretmek,bu kavramın içini doldurmaya çalışmanın bir anlamı yoktur.Adı konulmamış olsa bile hibrit savaş her zaman vardır ve var olacaktır.

Savaş ve savaş çeşitleri üzerine yapılan çalışmaların çok azı kadar barış odaklı çalışmalar yapılmıştır.Bu çalışmalardan biri de Alman Filozof Immanuel Kant tarafından kaleme alınan, "Ebedi Barış Üzerine Felsefi Bir Deneme" isimli eseridir. Kant'ın felsefesinde anahtar kelime akıldır. Uluslararası Politikada etkin olan güçtür. Kant gücün yerini aklın alacağını; insanın asıl aktör olarak uluslararası sistemde yer alacağını söylemiştir.Dünya sorunlarının anlaşılmasında akli esas almaktadır.

Kant'a göre barış, tüm düşmanlıkların sona ermesidir. Burada sadece, saldırgan durumların ortadan kaldırılması değil, aynı zamanda düşünce ve yaklaşım olarak da barışı kabul etmek gerekmektedir. Kant, toplumsal düzenin sağlanması amaçlandığı takdirde her ne koşulda olursa olsun yalan söylenmemesi, her durumda doğrunun söylenmesi gerektiğini savunmaktadır. Yalan söylememe ile ebedi barışın birbirinden ayrılmaz parçalar olduğunu iddia etmektedir. Eğer, barış sağlanacaksa hiçbir şekilde yalan söylenilmemeli, gizli amaçlar güdülmemeli, örtülü planlar yapılmamalıdır. Kant,eserinde savaşı en büyük insanlık suçu olarak değerlendirmektedir.

Buna göre,başta ABD olmak üzere Batı'nın verdiği sözlerin birer yalan olduğunu barışa asla hizmet eden unsurlar taşımadığını,bugün Rusya'ya yaptırım uygulamaya başlayan ülkelerin ellerinde insanlık suçunun defalarca işlenmiş kanlarını taşıdıklarını rahatlıkla söyleyebiliriz.

Rusya Lideri Putin'in yaptığını, ister savaş,ister savaş hali,ister hareket ne şekilde tanımlarsanız tanımlayın, uluslararası hukuk'ta, harp hukukunda,Birleşmiş Milletler(BM) sözleşmesinde karşılığını savaş suçu vb. kavramlarla tanımlarsanız tanımlayın.Tarih gücü olan için bu kavramların hiçbir önemi olmadığını göstermektedir.Rusya bu savaşa BM sözleşmesinin 51 nci maddesi yani meşru müdafaa kapsamında girdiğini beyan etmektedir.Güvenlik Konseyinde Rusya veto ettiği için kınama kararı dahi çıkarılmamaktadır.Çıkarılsa ne olacak,o kadar çok kınama kararı çıkarılmıştır ki,hiçbiri asla hedefine ulaşmamıştır.

Barış güvercini konumunda ön plana çıkmaya çalışan ve bu savaşı ile dağılan hegemonyasını etmek için fırsat olarak gören ABD güvenlik konseyinde kınama kararının olumsuz çıkacağını bilmesine rağmen bu hamleyi yapmakta,üstelik bu tasarımı kendisi değil konseyin geçici üyeleri olan Arnavutluk vb. ülkeleri piyon olarak kullanarak yaptırmaktadır.Bu suretle Rusya karşıtı ülke sayısını arttırmayı,Rusya'ya karşı dağılan safları sıklaştırmayı hedeflemektedir.Güvenlik Konseyinden sonra konuyu bağlayıcılığı değil siyasi ağırlığı olan BM Genel Kuruluna getirerek adeta dünyayı tekrar iki kutuplu bir hale getirmeye çalışmaktadır.Genel kurulda çıkacak Rusya'yı kınama kararı ile safların belirginleşmesini ummaktadır.

2017 yılında,ABD Başkanı Donald Trump'ın Kudüs'ü İsrail'in başkenti olarak kabul ettiğini açıklamasının ardından BM Genel Kurulu'nda kabul edilen "Kudüs'ün statüsünü, karakterini veya demografik yapısını değiştirme niyetindeki kararların yasal bir etkisi olmadığını belirten ve nihai statüsüne BM kararları çerçevesinde yürütülecek müzakereler sonucunda karar verilmesi gerektiğini içeren ,BM'ye üye tüm devletlere "Kudüs'te diplomatik misyon

kurmaktan kaçınma" çağrısının yapıldığı karar nasıl bir sonuç üretemediyse Rusya'nın kınaması kararı da bir sonuç üretemeyecektir.

Rusya'nın hedefi netleşmiştir.Ukrayna'nın tamamını kontrolü altına almak.Bu doğrultuda planlarını yaptıkları görülmektedir.Adım-adım ve sabırla ileri harekate devam etmektedirler.Öncelikli hedef Ukrayna'nınN savaşıma azim ve iradesini ortadan kaldırmaktır.Harekatın aynı anda çok sayıda hedefe yöneltmiş olması Ukrayna Ordusunun ve Halkı'nın direniş göstermesini engelleme amacını gütmektedir.Batının arka arkaya yaptıkları açıklamalarla Ukrayna'ya silah,mühimmat vb. gönderme açıklamalarının bu zamandan sonra bir anlamı yoktur.Neden zamanında göndermediler? Ukrayna'nın NATO ülkesi olmadığını gerekçe gösteren sözde demokrasiyi savunan, seçilmiş devlet başkanının arkasında olduğunu deklare edenler neden NATO dışında kendileri kuvvet göndermediler veya göndermeyi planlamıyorlar.300-500 mühimmatın,bir miktar silahın Ukrayna'ya gönderilmesi ile Rusların ileri harekatını durduramayacaklardır..

Bu ana kadar olan gelişmeleri aşağıda yer verdiği şekilde özetlemek mümkündür.

-Ülkeler kolektif bir savunma vb bir örgütün üyesi olsalar bile kendi güçlerini tehditleri ile orantılı olarak geliştirmeye,sözlere,örgütün planlarına asla dayanmadan kendi milli bekalarını sağlamayı hedeflemek zorundadırlar.

-Rusya,Ukrayna'yı kontrolü altına aldıktan sonra 4-5 farklı alt yönetim bölgelerine ayırarak federatif bir yapıya dayanan yeni bir devlet yapısı,akabinde Belarus ve Ukrayna ile birlikte Rus dünyası hedefi kapsamında yeni bir federasyon oluşturabileceği,bu yapıya zaman içinde Transdinyester ile Belarus üzerinden Kaliningradı ekleyebileceği,Baltık Ülkelerini bu şekilde çevreleyerek Rus usülü caydırıcılık ile acele etmeden bu ülkelerin Rusya ile birlikte hareket etmelerini sağlayabileceği,Ukrayna'nın Karadeniz kıyılarını kontrol altına almak suretiyle Karadeniz'de tekrar üstünlüğü sağlayabileceği,kıyı uzunluğunu bu şekilde arttırabileceği dikkate alınmalıdır.

-Konvansiyonel savaş önemi kaybetmemiştir.Öneminin daha da arttığı söylenebilir.SİHA 'ların ortaya çıkışı ile tankların önemi zayıfladı gibi görüşlerin saha da karşılık bulmadığını görüyoruz.Tanklar yine ön planda yer almaktadır.Elbette piyade ile birlikte.

-Savaşın cereyan ettiği alanlar şehirler olmaktadır.Meskun mahallerde savaşa göre ordular yapılanmalıdır.

-Kritik tesislerin korunmasının daha öncelikli bir hal aldığı görülmektedir.Ruslar öncelikle bu tür tesisleri hedef almışlardır.

-İkinci dünya savaşı ile birlikte ortaya çıkan Harp Ekonomisi kavramının tekrar değerlendirilmesi gerekmektedir.Ukrayna'nın bu konuda çok hazırlıksız olduğu görülmektedir.Genel seferberliğini çok geç ilan etmiştir.İkinci dünya savaşında Almanya işgalini beklemeyen Polonya'nın durumuna düşmüştür.

Kant'ın Ebedi Barış adlı eserinde öncelik ve önemle vurguladığı akıl hakim olmadığı sürece dünyamız daha çok kanlı savaşlar yaşamaya devam edecektir.Sonuçta, yazar Heywood'un

vurguladığı "Barışta çocuklar babalarını, savaşta ise babalar oğullarını gömerler" ifadesi daha çok görünür olmaya devam edecektir

Küresel petrol piyasalarını vuran jeopolitik krizlerin sonuncusu: **Rusya-Ukrayna savaşı**

Rusya'nın Ukrayna'ya açtığı savaş, bugüne kadar küresel petrol piyasalarında büyük darbelere yol açan, önemli jeopolitik krizleri oluşturan listede yerini aldı

24 Şubat 2022

Rusya-Ukrayna savaşı

Rusya Ukrayna'ya yönelik savaş başlattı
Brent varil petrol fiyatları **%70 artışla 80 dolardan 140 dolara** kadar çıktı

Nisan 2019

İran'ın Hürmüz Boğazı'nı kapatma tehdidi

İran, ABD'nin yaptırımları karşısında stratejik Hürmüz Boğazı'nı kapatmakla tehdit etti

Petrol fiyatları kısa vadede **50 dolardan 70 doların üzerine** çıktı

6 Ekim 1973

Arap-İsrail savaşı

Petrol piyasalarında büyük şaşkınlığa yol açan ilk kriz

Suudi Arabistan ve Arap ülkeleri, Tel Aviv'e destek veren Batılı ülkelere karşı petrol ambargosu uyguladı

Eylül 2019

Aramco tesislerine yönelik büyük saldırılar

Husiler, Saudi Aramco tesislerine yönelik saldırı gerçekleştirdi

Saldırıdan sonra petrol fiyatları **%7 artışla 65-70 dolara** yükseldi

22 Mart 2018

ABD-Çin ticaret savaşı

Dönemin ABD Başkanı **Trump**, Çin'e yeni **gümrük vergilerini öngören** bir genelge imzaladı

Ticaret savaşı, dünyada ekonomik büyümenin daralmasına yol açtı

18.03.2022

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/27432>

Bir Savaş Öncesi Hikayesi

Doç. Dr.Fahri Erenel

Rusya-Ukrayna savaşı birden başlamamıştır.ABD ve İngiltere'nin başlattıkları hatalar zinciri Rusya'yı cesaretlendirmiş ve konjüktürün uygun olduğu an harekate başlamıştır.

Öncelikle ABD Başkanı Biden'ın geçici ulusal güvenlik stratejisi kılavuzu sürecin başlangıcını oluşturmuş,bu kılavuzda Çin 'iddialı', Rusya 'istikrarsızlaştırıcı' güç olarak tanımlanmıştır. Metinde, Çin'den 15 kez bahsedilirken, Rusya 5 kez anılmıştır. Biden yönetimi Çin'i, Amerika'nın karşı karşıya olduğu en önemli stratejik rakip olarak kabul etmiş ve ekonomik, diplomatik, askeri, teknolojik gücünü uluslararası sisteme sürekli bir meydan okuma için birleştirebilecek tek potansiyel rakip olarak görmüştür. Rusya, küresel etkisini artırmaya ve dünya sahnesinde yıkıcı bir rol oynamaya kararlı bir güç olarak değerlendirilmiştir.

Afganistan yenilgisi sonrası yayımlanan bu belge Trump'ın kırdığı NATO vazosunu birleştirme, NATO ve AB ile ilişkilerde geçmişe sünger çekme,ilişkileri onarma ve yeni bir başlangıç yapma,ABD'nin dünya genelinde bozulan itibarını tesis etme, Çin ve Rusya tehdidini ön plana taşıyarak,bu iki ülkeye karşı müttefiklerini birleştirme,yeni ittifaklar kurma amacını taşıdığı görülmüştür.

ABD'yi buna sevk eden Trump'ın oluşturduğu güvensizliğin artçı sarsıntılarının tsunami oluşturmaya başladığının tespit edilmesidir. Avrupa Dış İlişkiler Konseyi tarafından 11 ülkede 15.000'den fazla kişiyle yapılan anket sonuçlarını kapsayan ve Ocak 2021'de yayımlanan rapora göre, ankete katılan her ülkeden ankete katılanların en az yüzde 60'ının -ve tüm bu ülkelerde ortalama yüzde 67'sinin- kendilerini savunmak için her zaman ABD'ye güvenemeyeceklerine inandıkları ve bu nedenle, Avrupa savunmasına yatırım yapılması gerektiğini düşündükleri ortaya çıkmış, her ülkeden katılımcıların en az yarısı, hükümetlerinin ABD ile Çin arasındaki bir çatışmada tarafsız kalmasını, sadece yüzde 23'ü ABD ile Rusya arasındaki bir çatışmada ABD'nin yanında yer alması gerektiği görüşüne sahipken, yüzde 59'unun ülkelerinin tarafsız kalmasını istedikleri ortaya çıkmıştır.

ABD,Avrupa ve dolayısı ile NATO olmaksızın Çin ve Rusya ile mücadele etme gücünü yitireceğini,maliyet boyutunun üstesinden gelemeyeceği kadar fazla olacağını gördüğünden öncelikle AB'den ayrılarak AB güvenlik mimarisini zayıflatan nükleer güç ve güçlü deniz gücü sahibi İngiltere ile işbirliğini yeniden güçlendirme yolunu seçmiştir.

Nitekim İngiltere, ABD'nin yol haritasına, "en şiddetli tehdit olarak Rusya"yı gösterdiği strateji belgesi ile katılmış,akabinde ikili, aralarında istihbarat başta olmak üzere birçok alanda işbirliğini güçlendirecek bir protokole imza atmışlardır.NATO-2030 zirvesi öncesi vardıkları işbirliği konuları, NATO ve AB ülkeleri arasında bu iki ülkeye karşı var olan güvensizliğin daha da derinleşmesine neden olmuştur.Ayrıca,yine NATO zirvesi öncesinde yapılan G-7 zirvesi sonuç bildigesinde,Çin'e oldukça az yer verilmişken,Rusya'ya ABD ve İngiltere'nin etkisi ile özellikle Ukrayna üzerinden mesajlar verildiği görülmüştür.

NATO liderlerinin de katıldığı NATO-2030 zirvesinde NATO'ya Çin ve Rusya'yı da hedefleyen yeni görev alanları belirleme girişimlerinde bulunmuşlarsa da, NATO'nun özellikle AB'li üyeleri

enerji depoları olan Rusya'yı ve ekonomik birçok alanda yakın işbirlikleri içinde buldukları Çin'i hedefleyen bu girişime katkı vermemişlerdir.

Ardından ABD ve İngiltere yanlarına Avusturya'yı da alarak Çin odaklı AUKUS adında yeni bir ittifak kurma yoluna gitmişler,Fransa'nın Avusturya ile imzaladığı denizaltı anlaşmasını yok sayarak Avusturya'ya nükleer denizaltı tedariki konusunda anlaşma imzalanmıştır.Bu ittifak için ABD ve İngiltere'nin NATO ülkelerine danışmamaları,Fransa'nın imzaladığı anlaşmayı yok kabul ederek yeni bir anlaşma imzalamış olmaları kırılmış olan NATO vazosunu birleştirme çabalarını iyice umutsuz hale sokmuştur.

ABD ve İngiltere, Minsk anlaşmalarını imzalamış,ancak gereklerini kendi bilgileri dahilinde yerine getirmeyen Ukrayna'yı, NATO ve AB ülkelerine unutamayacakları bir ders vermek için araç olarak seçmişlerdir.Ukrayna NATO üyeliği konusunda Gürcistan örneğini bile dikkate almamış,ülkenin Rusya'ya adeta bir yem olarak sunulmakta olduğunu görememiş veya batının nasıl olsa yardımı gelir düşüncesi ile yem olmayı kabul etmiştir.ABD ve İngiltere NATO ve AB için Ukrayna'yı sınama alanı olarak seçmişlerdir.Her iki ülke savaş öncesi açıklamaları ile adeta Rusya'yı Ukrayna'ya saldırmayı için teşvik etmişler,batılı ülke gazetelerinde Rusya'nın hareket planı adı altında Rusya'nın işgalini gösteren krokilere günlerce önceden yer verilerek Batı ülkeleri üzerinde baskıyı giderek arttırmışlar,Rusya'nın saldırısı sonrası için planlanan yaptırımlar için Avrupa'yı hazırlamışlardır.

İlginç olan Zelensky'nin bütün çağrılarına rağmen yaptırımlar,caydırıcı etki yaratması açısından Rusya'nın saldırısı öncesi başlatılmamıştır.ABD,saldırı öncesinde yaptırımlara başlamanın AB ülkelerinde etkili olmayacağını anladığı için kasıtlı olarak Rusya'nın saldırısını beklemiştir.

Çin'de yapılan Kış olimpiyatlarının ABD,İngiltere gibi bazı batı ülkeleri tarafından,Çin'in insan hakları ihlalleri gerekçesi ile alınan diplomatik boykot uygulama kararları Rusya-Çin yakınlaşmasının daha ileri seviyeye ulaşmasında önemli rol oynamıştır.

ABD'nin bu aşamada Doğu Akdeniz doğal gazını Avrupa'ya taşıyacak olan EASTMED boru hattından desteğini çektiğini açıklaması AB ülkelerinde ABD'ye duyulan güvensizliğin daha da artmasına neden olmuştur.

Bütün bu süreçte, ABD-İngiltere ikilisinin öngöründen yoksun attıkları her adım, özellikle NATO zirvesinde NATO hareket alanında değişikliğe gidilmemesi,Ukrayna'nın NATO'ya alınmayacağını kesinleşmesi,yaptırımların uygulamaya konulmaması,Çin ile sağlanan işbirliği,Gürcistan,Kırım işgali sırasında olduğu gibi Batı'nın sadece kınama ile sesini yükselteceğini çıkan farklı seslerden anlaması Rusya'ya uygun bir ortam yaratmıştır. Ve savaş başlamıştır.

Ukrayna-Rusya Savaşı,aslında ABD -İngiltere ikilisinin Rusya ile savaşıdır.Rusya'ya karşı kendi doktrinlerine(NATO) göre eğittikleri,silahlandırdıkları,harekat planlarını hazırladıkları ancak Rusya korkusu nedeni ile Ukrayna'nın kuvvet gönderme ve hava sahasını kapatma desteği çağrılarını duymazdan gelen ABD ve elbette İngiltere'nin bir kez daha yenildiğinin resmidir Ukrayna.

Minsk anlaşmaları için arabuluculuk yapacaklarına adeta Rusya'yı saldırmaması için teşvik eden bu ikili Ukrayna'daki kan ve gözyaşının Rusya ile birlikte asıl sorumlularındır. Para ve silah göndererek her konunun üstesinden geleceklerini düşünen batı kapitalizminin ülkeleri nasıl çaresizliğe ve tükenmişliğe sürüklediklerinin sonucudur Ukrayna.

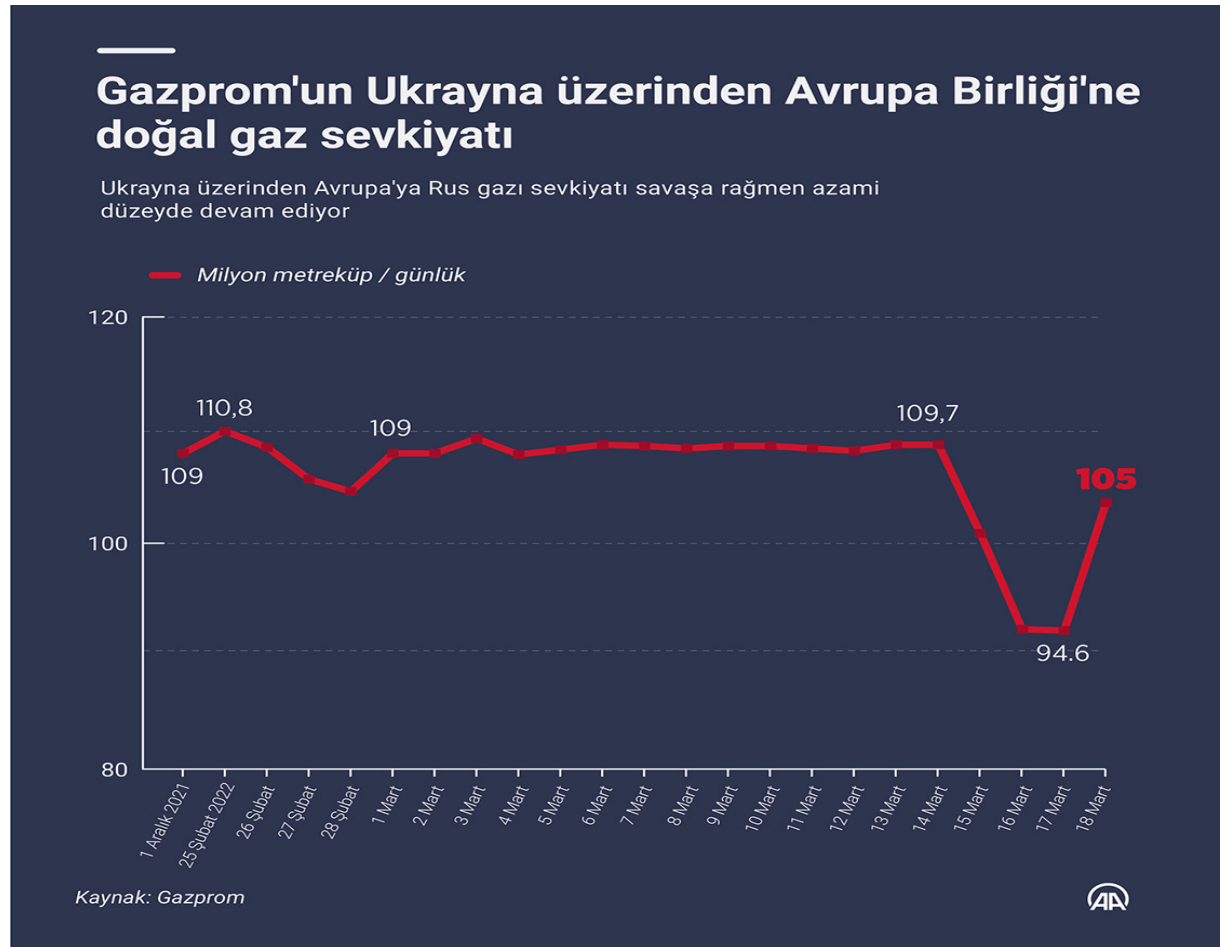
Rusya'yı doğrudan hedef almadan yıpratmanın, yaptırımlarla her anlamda çökertmenin, harp ekonomisi çarklarını hızlandırarak finansal açıdan zayıf duruma düşürmenin sahnelendiği alanın adıdır Ukrayna.

Savaş suçlusunu Putin'i gösterenlerinde savaşa teşvik suçundan yargılanmalarının ne kadar gerekli olduğunun bir kez daha ortaya çıktığı ülkenin adıdır Ukrayna.

Ukrayna'yı barışa değil savaşa hazırlayan ABD ve onun en büyük yandaşı İngiltere'nin kendi amaçları doğrultusunda bir ülkeyi kan gölüne çevirdikleri son örnektir Ukrayna.

İnsanlarını ve alt yapısını Rus saldırıları karşısında kaybetmeye devam eden Ukrayna barış sağlansa bile nasıl eski haline dönebilecektir?

ABD -İngiltere ikilisinin bu yanlış hamleleri belki de daha sınırlı bir hareket yapmayı planlayan Putin'in hareket planlarını genişletmesinin de önünü açmıştır.

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/27433>

Dünyanın en uzun orta açıklıklı asma köprüsü 1915 Çanakkale Köprüsü

Özellikleri itibarıyla "simgelerin köprüsü" olarak anılan, mühendisliğindeki detaylarla öne çıkan 1915 Çanakkale Köprüsü, 2023 metrelik orta açıklığıyla 'dünyanın en uzun orta açıklıklı asma köprüsü' konumunda

1915 ÇANAKKALE KÖPRÜSÜ

(2022)

2.023

Orta açıklık uzunluğu
(Metre)

Akashi Kaikyo	1.991	Japonya (1998)
Yangsigang Yangtze	1.700	Çin (2019)
Nansha (Doğu)	1.688	Çin (2019)
Xihoumen	1.650	Çin (2009)
Great Belt	1.624	Danimarka (1998)
Osmangazi	1.550	Türkiye (2016)
Yi Sun-sin	1.545	Güney Kore (2012)
Runyang Yangtze	1.490	Çin (2005)
Heng-Rui Dongting	1.480	Çin (2018)

19.03.2022

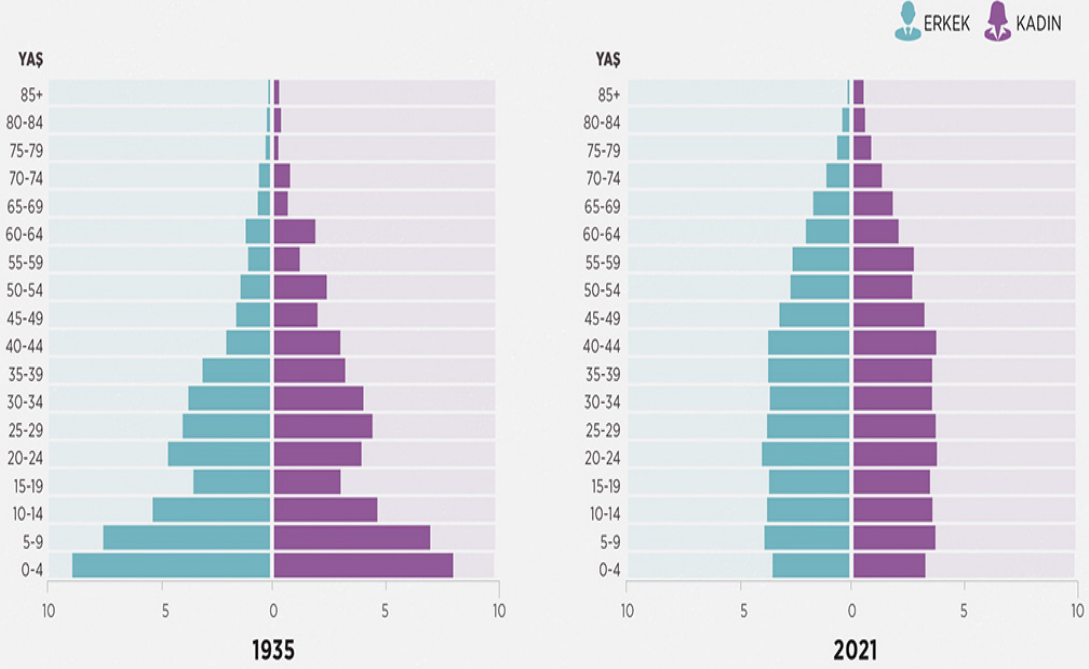
<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/27450>

"Marmara Otoyol Ringi" 1915 Çanakkale Köprüsü'nün açılmasıyla tamamlandı

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/27448>

Türkiye'nin nüfus piramidi

18.03.2022 Kaynak: TÜİK

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/27430>

CORRIE ÖLDÜ MÜCADELESİ YAŞIYOR RACHEL Corrie

ABD'li barış aktivisti Corrie, 19 yıl önce Filistinli bir ailenin evinin yıkılmasını önlemek isterken İsrail buldozeriyle ezilerek öldürüldü, ortaya koyduğu adalet mücadelesi ise hala canlılığını koruyor

RACHEL CORRIE KİMDİR?

- ABD'nin Washington kentinde 1979'da dünyaya gelen **insan hakları aktivisti** Rachel Corrie, Uluslararası Dayanışma Örgütü gönüllüsüydü
- Corrie, 2003'te dayanışma için **Gazze'**ye giderek, "barışa olan inancı"ni tüm dünyaya göstermek istedi
- Corrie burada yürüttüğü faaliyetler ve çektiği videolarla **İsrail'in insan hakları ihlallerini** gün yüzüne çıkardı
- 16 Mart 2003'te Refah'ta, Filistinlilerin evlerinin yıkılmasına karşı çıktığı sırada İsrail ordusuna bağlı zırhlı bir **buldozer tarafından ezilerek öldürüldü**
- Filistinliler onu "**şehit**" olarak nitelendirip büyük bir cenaze töreni düzenledi
- Corrie'nin ailesininin İsrail aleyhine açtığı **dava**, İsrail Yüksek Mahkemesi tarafından **reddedildi** ve hiç bir yetkili bu cinayetten dolayı **ceza almadı**

ADI YAŞATILYOR

- Filistin'de adı okul, hastane ve yeni doğmuş çocuklara verilen **Rachel Corrie'nin anısına** çok sayıda film yapıldı, tiyatro ve kitap yazıldı
- Corrie'nin Filistin'den ailesine yazdığı mektuplar derlenerek "**Bırakın Tek Başına Direneyim**" başlığıyla kitap olarak yayımlandı
- Corrie'nin adı dünyanın her yerinde **iyilik öncüsü** olarak ebedileşti

18.03.2022

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/27372>

Kitap Tavsiyesi

HER YERE YETİŞMEYE ÇALIŞIRKEN HİÇBİR YERE ZAMANINDA VARAMADIK. EN KÖTÜSÜ DE KENDİMİZE GEÇ KALDIK.

Bazen kısa bir mola, çok daha uzun yollar yürümeye hazırlar insanı... Durmamak, ara vermemek ve hiç hız kesmemek daha çok şey kaybettirir.

Sadece birkaç dakika bile olsa hayatı sessize almayı başarabilirsen, şikâyet ettiğin her şey değişecek. Çözümsüz gürültüler sustuğunda ilham dolu fısıltılar başlayacak.

Yaşamak başlı başına bir gizemdir, sessizliğin de arkasında büyük bir gizem saklı...

Kendine rehberlik et ve biraz inzivaya çekilip sessizlikten güç al. Sırtındaki yüklerden, zihnini bulandıran düşüncelerden, seni sana gurbette bırakan her şeyden uzaklaş. Her şeye format atma şansı ver.

Kendinle baş başa kalmak korkutucu olduğu kadar heyecan vericidir de... Belki hiç hoşuna gitmeyecek şeyler de çıkacak karşına ama emin ol seni sana hayran bırakacak şeyler de bulacaksın.